

Descripció de la varietat

Col arissada de mida mitjana i color verd fosc, d'acop poc espès i amb l'interior groguenc. La forma de la fulla és circular, i l'acop fa un poc de punta. És una col interessant per cuinar i és apreciada tant per les seves característiques organolèptiques com per raons culturals, ja que és un aliment consumit tradicionalment. És de textura i sabor suaus, és fina i bona de menjar ja que té poc nervi i és molt cuitosa.

La planta no és massa vigorosa i aguanta bastant bé la sequera, així com el cultiu. És una varietat molt adaptada al nostre clima. Té un cicle de cultiu d'unes 10 setmanes, variable en funció de la data de sembra i la climatologia.

Origen de la varietat

La col borratxona s'ha cultivat tradicionalment per tot Mallorca, així com se segueix cultivant. La zona de Sant Jordi era una zona de molta d'hortalissa i antigament hi havia molts d'hortolans que només feien cols i colfloris per les vaques, i si en sobraven en venien al mercat. Per la zona de Sa Pobla i Muro també se'n feia molta, i és on s'ha conservat més la tradició, encara que actualment es cultiva molt menys, ja que la gent consumeix poca col.

Usos i coneixements

Consum humà

Es pot menjar crua, però normalment es consumeix cuinada. La seva tradició gastronòmica és tal que apareix en un gran nombre de plats tradicionals com llom o tords amb col, sopes mallorquines o sopes de matances, cocarrois, espinagada, bullit d'ossos, cuinat de mongetes, etc. També es menja fregida,

sobretot per la zona de Muro, i a altres llocs també es mengen els trempitxols, les fulles i brots tendres que fa abans que floreixi.

Les fulles externes, que no s'aprofiten per al consum humà, es destinen al consum animal.

Observacions

És una varietat coneguda i apreciada tant per productors com per consumidors, sent una varietat cultivada arreu de Mallorca, però sobretot, i de cada vegada més, per particulars. No existeixen dades de cultiu recollides per varietat; de manera general, l'any 2018 el cultiu de col a Mallorca va suposar 73 ha i 2.084 tones, segons les estadístiques Agràries-Pesqueres de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Caràcters morfològics de la varietat

Plàntula

Coloració antociànica de l'hipocòtil	Absent
Coloració dels cotiledons	Verd clar

Planta

Mida	Mitjana
Longitud del peu (cm)	Curta
Port	Semierecte

Fulla

Mida	Mitjana
Forma	El·líptica transversal ampla
Perfil de la superfície del limbe	Còncav
Grau d'ondulació de la vora	Forta
Curvatura de la vora	Present
Intensitat de l'abonyegat	Forta
Pruïna	Feble
Color (amb pruïna, si n'hi ha)	Verd

Cabdell

Forma en secció longitudinal	Ovalada ampla
Forma de la base en secció longitudinal	Arrodonida
Longitud (cm)	26,9 ± 3,31
Diàmetre (cm)	15,6 ± 1,56
Posició del diàmetre màxim	Al mig

Cobertura	Parcialment cobert
Color de la fulla de cobertura	Verd
Intensitat de color de la fulla de cobertura	Clara
Pigmentació antociànica de la fulla de cobertura	Absent o molt feble
Color intern	Groguenc
Densitat	Laxa
Estructura interna	Rugosa
Longitud de la tija interna en relació a la longitud del cabdell	Llarga
Precocitat	Primerenca

Flor

Color	Blanc
-------	-------

Llavor

Pes de mil llavors (g)	3,38
------------------------	------

Acreditació bibliogràfica

Objecte	Autors	Títol	Editorial
Revista	Associació de Varietats Locals	Catàleg AVL	
Revista	Associació de Varietats Locals	Catàleg de llavors 2020: Varietats d'hivern	
Publicacions electròniques	Cuart, M.	Semillas para recuperar el sabor de antaño. Diario de Mallorca: Ecología	Editorial Balear
Publicacions electròniques	Grup Gastronòmicament	Espinagada	
Publicacions electròniques	CONNECT-E (Conocimiento ecológico tradicional)	Varietades tradicionales: Col borratxó gros (Mallorca)	
Diccionari	Alcover, A. M. i Moll, F. de B.	Diccionari català-valencià-balear: inventari lexicogràfic i etimològic de la llengua catalana en totes les seves formes literàries i dialectals	Editorial Moll
Publicacions electròniques	Barceló, J.	Carnestoltes, bon sant; Quaresma, no tant. dBalears: Actualitat: Opinió	
Diccionari	Esteve, J., Belvitges, J. i Juglà, A.	Diccionario catalán-castellano-latino (Vol. I)	
Publicacions electròniques	Fàbrega, J.	Unes sopes que es mengen amb forquilla. Blocs de +VilaWeb: Bona vida	
Publicacions electròniques	Manresa, A.	Llom amb col, parella de conveniència. El País: L'ull de peix	
Llibres i altres monografies	Massot i Muntaner, J. et al.	Estudios de llengua i literatura catalanes. Miscel·lània Albert Hauf (Vol. I)	Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Publicacions electròniques	Serra i Fornell, V.	La col. Els remeis de l'Ermità. Fes Ta Festa, la cultura popular a la ràdio i a internet	
Llibres i altres monografies	Morales, R., Macía, M. J., Dorda, E. i García Villaraco, A.	Archivos de Flora ibérica (Núm. 7)	Real Jardín Botánico - CSIC
Llibres i altres monografies	Serra Sansó, M.	L'horticultura ecològica a Mallorca. Quaderns d'agricultura 16	Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Agricultura i Pesca

Revista	Associació de Varietats Locals	Catàleg AVL	
Revista	Associació de Varietats Locals	Catàleg AVL	